

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Tak je tu zase ta esence jara, lásky a plodnosti – 1.máj. Nám už je to houby platné, ale doufám, že mladí si to stále užívají, jako jsme si to užívali my. Tedy poté, co jsme se zařatými zuby splnili svoji občanskou a existenční povinností v prvomájovém průvodu. O to to dnes mají veselejší a k Máchovi na Petřín mohou vyrazit na celodenní výlet. Ono to začíná už filipojakubskou nocí 30.4., kdy se pálí čarodějnice a vůbec vzpomíná na pohanské kořeny. Ovočné stromy pomalu odkvétá a přidávají se šefíky a další. Je čas vyrazit do pražských zahrad, protože Praha je nejkrásnější a nejpříjemnější v květnu. Pro ty, co jsou větší samotáři a vadí jim kličkování mezi turisty, je tu ještě slušná varianta – Průhonický park.

Motto

Než se stačí pravda obout, lež oběhne svět.

Z citátů, reklam, inzerátů a...

„Přítelem druhých může být pouze ten, kdo je přítelem sobě samému.“ *Aristoteles*

„Ženy mají rády prosté a jednoduché věci, například muže.“

„Náhoda je konec konců Bůh.“ *I. Kant*

„Konec dílo kráslí.“ *Ovidius Naso*

„Každý komplexní hodnotový systém má náboženskou povahu a je schopen u některých lidí vzbuzovat pocity posvátnosti. Pocity posvátnosti pak opravňuje radikální postoje.“

„Mnoho lidí sní o nesmrtelnosti ale když v neděli odpoledne přší, tak nevědí, co dělat.“

Víte, že?

- Největší včela je čtyřikrát větší, než naše včela medonosná, tělo má dlouhé 4 cm, křídla 6 cm a říká si „včelí buldok“. Je největším druhem včely na světě. Na hlavě má obří kusadla, pomocí nichž loupe ze stromů kůru a pryskyřici. Z tohoto materiálu si pak v dutinách stromů, v již existujících hnízdech termitů, vytváří svůj oddělený „byt“. *Megachile Pluto* je tak vzácná, že nemá ani české jméno. Poprvé byla v přírodě spatřena v r. 1858, podruhé pak v r. 1981, a vědci pak měli za to, že už vymřela. Teď ale jednu obří samičku našla expedice na odlehlém souostroví v Indonézii.
- Masivní výzkum potvrdil, že vakcína MMR nezpůsobuje autismus. Je to dnes aktuální vakcína proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám. V roce 1998 publikoval dnes již bývalý britský lékař Wakefield s dalšími nešťastníky neblaze proslulý vědecký článek, který napáchal tolik škody, jako jen málokterý jiný. Dnes už je jasné, že nešlo o vědu, nýbrž o ziskový podvod. <http://jdem.cz/ev6213>
- Jakoby nestačil šedý zákal - V Česku se objevil nebezpečný oční červ: Přenáší ho octomilky! Oční hlístice, která se dosud vyskytovala v teplém subtropickém pásu, napadla u nás psa, který do zahraničí nikdy nevycestoval. Bezmála dvoucentimetrový červ přežije pod víčkem psa, nebo i člověka, klidně i déle než rok. <http://jdem.cz/ewey48>
- Umělá inteligence už nahrazuje i novináře <http://jdem.cz/ewxsm4>
- Chcete si přečíst o původu názvů dnů v týdnu? Tak se podívejte na stránku <http://jdem.cz/ewxs49>
- Víte, kolik lidí už stálo na Měsíci? V letech 1969 až 1972 v rámci projektu Apollo tam vystoupilo dvanáct astronautů.

Zajímavá matematika

Byl jednou jeden důchodce a ten, jelikož neměl co na práci, každý den jezdil na výlet. Přímo naproti jeho domečku byla vlaková zastávka a u ní dvě koleje. Po jedné jezdil vlak do Železného Brodu a po druhé do Turnova. Vlaky tenkrát ještě jezdili častěji než dnes - oba po půlhodinových intervalech. Důchodce každý den vstal v libovolnou dobu a nehlédě na jízdní řád šel na zastávku. Tam pak počkal na první vlak a tím jel (bylo mu jedno jestli do Brodu nebo do Turnova - stejně už znal obojí jako své boty). Takto jezdil každý den po celý rok. Pak si prohlédl svůj deník a zjistil, že v Turnově byl 2x více než v Železném Brodě a to i přes to, že na zastávku chodil naprosto nahodile a že oba vlaky jezdili v půlhodinových intervalech. Jak je to možné?

Jak vzniká diktatura

Zijeme zatím v demokratické společnosti, kde probíhají svobodné volby a o většině zásadních záležitostí rozhodují zvolení zástupci. Je to fajn. Ale demokracie má i svá úskalí, která také cítíme. Je pomalá, upovídaná, jednou spíš sem a pak zas opačně. Všechno jí dlouho trvá, než se konečně rozhoupá. Není divu, že ti, kteří vládou, by raději nařizovali, než vysvětlovali. A tak se stále větší část moci přesouvá na výkonný aparát - byrokracii. Dejte úředníkovi moc a ten hned vymyslí formulář, aby jím zakotvil a upevnil svoji pozici v systému. A zákonodárci, obyčejní ne nějak specializovaní občané, jsou pod vlivem našeptávačů podnikatelské lobby. Extrémní je to ve větším celku Evropské unie. Tam prováděcí nařízení vydává velká armáda nevolených úředníků a evropští poslanci jen některé symbolicky schvalují.

A hrobaři svobody využívají toho, že ne u všech záležitostí je možné zkoumat názory občanů, kterých se to týká a o které by mělo především jít. Tak rozhodují za nás. Ne, to, co bychom chtěli, ale to co bychom měli chtít. Snaží se nám vnutit představu světlých zítřků, a to tu přece už jednou bylo. Začínají rafinovaně, zdánlivě rozumnými opatřeními. Zakázali nám klasické žárovky, protože prý spotřebovávají mnoho energie a vnutili nám výbojkové, kde zas byla rtuť. Dnes jsou to ledkové, které často svítí víc do modra. Vzali nám přesné rtuťové teploměry, které ke spokojenosti sloužily více, než století. Nelíbilo se jim, že máme moc silné vysavače a tak nám vnutili nízko výkonové, sofistikované a pochopitelně dražší. Co by bylo logické a demokratické? Nechat to na lidech, zda budou chtít svítit či vysávat levněji. Časem by se asi tyto novinky také prosadily, ale lidé by měli pocit, že je to jejich rozhodnutí. Že nám zakázali marmeládu, pomazánkové máslo a tuzemský rum je spíše úsměvné a český člověk si brzy poradil. Dnes už nekoupíte jako ředidlo toluen, jen proto, že ho někteří spoluobčané čichali. Nafukovací balonek například nesmějí nafukovat děti do osmi let bez přítomnosti dospělé osoby. To stejné platí pro fírkačky, které jsou dětem zapovězeny do 14 let. Nové stavby musí povinně vykazovat lepší energetické parametry a tak jsou pochopitelně dražší. V rámci ekologie, která se stává novodobým náboženstvím, přišly naše prací prášky o fosfáty a tedy také část prací schopnosti, berou nám umělohmotné tašky a teď útočí i na plastové jednorázové šálky a příbory. Místo toho, aby vyvinuli rychle biologicky odbouratelné plasty, je raději zakáží.

K tomu ještě naše chování usměrňuje politická korektnost, a kdo ji neuznává, stává se vyděděncem. Odstraní z Vánoc i Ježíška, aby neurážel ostatní náboženství? Jich se nesmí dotknout nic, nás všechno. Jeden komunistický politik se v úvodu sametové revoluce dočkal odpovědi shromážděných lidí „Nejsme malé děti“. Totéž by se chtělo říct dnešním byrokratům. Nechte to na nás a nevodte nás za ručičku. Hrozí totiž nebezpečí, že si zvykneme na

zákazy a nařízení usměrňující náš život a státu se to ještě více zalíbí. A vznikne nová diktatura - diktatura byrokracie.

Vládnoucí dynastie v českých zemích**Mýtičtí vládci:**

Praotec Čech, Krok, kněžna Libuše, Přemysl Otakar

Sevem legendárních knížat:

Nezamysl, Mnata, Vojen, Vnislav, Křesomysl, Neklan, Hostivit (otec Bořivoje I. ?)

Skutečná historická knížata:

Asi 872-890 Bořivoj I.

894-915 Spytihněv I.

915-921 Vratislav I.

921-935 Svatý Václav

935-972 Boleslav I.

972-999 Boleslav II.

999-1002 Boleslav III.

1002-1003 Vladivoj

1003 Boleslav III.

1003 Jaromír

1003-1004 Boleslav Chrabrý

1004-1012 Jaromír

1012-1033 Oldřich

1033-1034 Jaromír

1034 Oldřich

1035-1055 Břetislav I.

1055-1061 Spytihněv II.

1061-1092 Vratislav II. (první král)

1092 Konrád I. Brněnský

1092-1100 Břetislav II.

1101-1107 Bořivoj II.

1107-1109 Svatopluk Olomoucký

1109-1117 Vladislav I.

1117-1120 Bořivoj II.

1120-1125 Vladislav I.

1125-1140 Soběslav I.

1140-1172 Vladislav II. (druhý král)

1172-1173 Bedřich

1173-1178 Soběslav II.

1178-1189 Bedřich

1189-1191 Konrád II. Ota

1191-1192 Václav II.

1192-1193 Přemysl Otakar I.

1193-1197 Jindřich Břetislav

1197-1198 Přemysl Otakar I.

České království

Přemyslovci

1198-1230 Přemysl Otakar I. (třetí král)

1230-1253 Václav I.

1253-1278 Přemysl Otakar II.

1278-1305 Václav II.

1305-1306 Václav III.

Menhardovci

1306 a 1307-1310 Jindřich Korutanský

Habsburkové

1306-1307 Rudolf I.

Lucemburkové

13010-1346 Jan Lucemburský

1346-1378 Karel IV.

1363-1419 Václav IV.

1419-1437 Zikmund Lucemburský

Habsburkové

1437-1439 Albrecht II.

1439-1453 interregnum (bezvládní)

1453-1457 Ladislav Pohrobek (syn Albrechta II.)

1458-1471 Jiří z Poděbrad
 1469-1490 Matyáš Korvín
 Jagellonci
 1471-1516 Vladislav II.
 1516-1526 Ludvík Jagellonský
 Habsburkové
 1526-1564 Ferdinand I.
 1564-1576 Maxmilián II.
 1576-1611 Rudolf II.
 1611-1619 Matyáš
 1619-1620-1637 Ferdinand II.
 Wittelsbachové
 1619-1692 Fridrich Falcký
 Habsburkové
 1637-1657 Ferdinand III.
 1657-1705 Leopold I.
 1705-1711 Josef I.
 1711-1740 Karel VI.
 1740-1780 Marie Terezie
 Wittelsbachové
 1741-1742 Karel Albrecht Bavorský (protikrál)
 Habsbursko-lotrinská dynastie
 1780-1790 Josef II.
 1790-1792 Leopold II.
 1792-1835 František I. Rakouský
 1835-1848 Ferdinand I. Dobrotivý
 1848-1916 František Josef I.
 1916-1918 Karel I.
 Československá republika

Máj

V současném spisovném jazyce je slovo *květen* výrazem neutrálním (kalendářovým, školským, odborným ap.), kdežto *máj* je výrazem expresivním, tzv. poetismem, ale nebylo tomu tak vždy a do jisté míry se funkce obou slov vyměnily.

Slovo květen je v češtině nové ve smyslu označení pátého kalendářního měsíce. První jeho užití v tomto smyslu můžeme určit i rokem, je z r. 1805 v Jungmannově překladu Chateaubriandovy Ataly. V staré češtině je jen přídavné jméno *květný*; nejstarší doklad je jmenný tvar v osobním jménu Květen k roku 1088 toto osobní jméno označuje asi „kvetoucí zdravím, silou apod.“. U *máje* jde o slovo původu latinského „maius“, které převzaly i germánské jazyky a to se nelíbilo obrozencům. Slovo máj je jediným názvem, který se v soustavě názvů měsíců v češtině od 14. stol. dodnes změnil, všechny ostatní zůstaly pevně ustálené. Naštěstí úspěšný nebyl název *traven* či *tráven*, případně *trnopuk*, jenž patří k pokusům převzít staré slovanské označení pro pátý měsíc z doby předobrozeneckého purismu. Navzdory obrozencům však stále říkáme 1. máj. *dle netu*

Století marného strašení

Žijeme v době, kdy vědci nebo často i pseudovědci přicházejí z nejrůznějšími pesimistickými až katastrofálními předpověďmi. Klima se otepluje a můžeme za to my. Vstupujeme prý do šestého masivního vymírání. Každý rok ze světa zmizí 2,5 procenta z celkového objemu veškerého hmyzu. Polovina ze zkoumaných 177 druhů suchozemských savců přišla za uplynulých 115 let až o 80 procent svého teritoria. Kácíme deštné pralesy, lovíme příliš mnoho ryb. Ubývá velkých zvířat v divočině. Už i moře zanášíme odpady a plasty. Musíme radikálně změnit své chování, jinak ...

Technickou civilizací jsme prý otevřeli Pandorinu skříňku. Ano, vznik dominantního inteligentního druhu Homo sapiens a jeho přemnožení na planetě jistě není pro biosystém požeňnáním a je spíše anomálií. Dokud bylo na Zemi dost místa, tak to nevadilo. Ale teď se civilizace stýká s divočinou a přináší si odtud nové nemoci (SARS, ebola, HIV, horečka nipah). Jsme vrcholoví predátoři a tak musí být po našem. Naše priority mají přednost. Mluví se o trvale udržitelném rozvoji, ale není to chiméra? To, co děláme a je nám vyčítáno, není špatné samo o sobě. Je to špatné proto, že nás to dělá příliš mnoho najednou. Je nás na planetě totiž moc – 7,6 miliardy lidí. Ještě před rokem 1804 byla světová populace menší než jedna miliarda. Za 127 let bylo lidí už na dvě miliardy. Za pouhých 33 let, v roce 1960, už miliardy tři. Pět miliard měla planeta v roce 1987. Šesté a sedmé miliardy lidí dosáhli za dalších 12 let

poté. Podle odhadů OSN by v roce 2050 měl počet obyvatel dosáhnout devíti miliard a osmi set milionů lidí.

V tom je jádro pudla. V našem množství a zabraném místě na planetě. Nebýt naší inteligence a civilizace, příroda by si s námi už dávno poradila a zredukovala náš počet na rozumné a rovnovážné množství. Medicína ale umí čelit epidemiím a nakažlivým nemocem, technika a společnost ochrání před nepřízní počasí, zmírní hladomory a dovede vyprodukovat dostatek potravy. Války všechno nezvládnou. Vědci i politici rozdávají různé rady a poučení, ale tomuto tématu se svorně vyhýbají. Bojí se ho. Přemnožení lidí, ale co s ním?

Otázka přemnožení je totiž specifická. Člověku můžete vytknout ledasco, že je hrubý, nevychovaný, alkoholik..., ale že se moc množí? Na to vám odpoví, to je přece moje věc, co je vám do toho. Množit se dosud patří mezi základní lidská práva. Zatím jenom čínská komunistická strana se s tím pokusila něco udělat, ovšem s nevalným úspěchem. Nepočítáme-li akci v Indii, sterilizace mužů za tranzistorák. Všichni ostatní problém registrují, ale mlčí, protože si s ním nevědí rady. Nikdo nechce být tím prvním, kdo se do rozlousknutí tohoto problému na mezinárodním poli pustí. Ale jednou to musí zákonitě přijít. Dovedu si představit budoucí společnost, kdy mladí manželé budou moci počít potomka až po předložení úmrtního listu někoho z rodiny. Nebo dokonce i temnější regulace. Čím později budeme tento problém řešit, tím to bude obtížnější a bolestnější.

Je těžko radit, jak s tím začít. Nejvíce se bohužel množí národy, které mají nejméně zdrojů a financí a je v tom jistá tradiční zákonitost. Savci mají dvě hlavní strategie přežití. Buď mají často a hodně mláďat v naději, že jich dost přežije, nebo mají jen málo mláďat za delší dobu a kompenzují to větší péčí o ně a jejich zabezpečení. Za přemnožení může hlavně ta první strategie, která je typická pro méně rozvinutější části planety. Bude nutno přesvědčit lidstvo k té druhé strategii. Asi i za cenu, že právo množit se nebude už úplně tím základním. Tak jako svobodu máme jen potud, pokud nenarušíme svobodu toho druhého. Doufejme, že politici už brzy najdou odvahu kousnout do tohoto hořkého sousta. Pak možná jednou budoucí generace nebudou muset strpět tolik zákazů a regulací v běžném životě.

Světové zásoby ropy

	Země	Milion barelů
1	Venezuela	300 000
2	Saudská Arábie	265 000
3	Kanada	168 000
4	Irán	155 000
5	Irák	142 000
6	Kuvajt	100 000
7	Arabské Emiráty	97 000
8	Rusko	74 000
9	Libye	48 000
10	USA	38 000

Není divu, že je o Venezuelu takový zájem... Roční světová těžba je cca 80-90 mil. barelů

Čeština opět pokročila

Aha moment – okamžik, kdy něco pochopíte
 Babicovat – vařit z náhražek surovin
 Bambilion – obrovské množství
 Banán – zákaz vstupu do internetových diskusí
 Bóbika – čínské jídlo poříderního původu, dle dobové reklamy
 Čučka – drobnost
 Čvančary – velká nádra
 Čvančarátko – malá nádra
 Drtinovat – skákat někomu při rozhovoru do řeči
 Dělat Ester (Ledeckou) - přehnaně se divit
 Fofrhole – francouzské hole
 Hákovat – usilovně pracovat
 Hladolet – let s nízkonákladovými aeroliniemi
 Chmelit – pít pivo
 Instalaterský dekolt nebo zednický úsměv - čárka mezi půlkami zadnice vykukující z kalhot při sehnutí se
 Mamahotel - bydlení v dospělém věku u matky
 Dostat noty – obdržet přesné instrukce
 Panapr – toaletní papír
 Sebák – jídlo donesené z domova, většinou v krabičce
 Sněžit – intenzivně užívat kokain
 Surikata – politik stojící na tiskové konferenci po boku hlavních řečníka

Jít do tepláků – jít do vězení
 Trollit, troll – účastník internetové diskuse narušující debatu provokativními nebo irelevantními texty
 Hodit vidle – úmyslně něco překazit
 Chytit virózu – opít se
 Vlezné, všimné – vstupn , úplatek
 Vyšší dívčí - něco složitějšího, náročnějšího
 Zpatrasit se, zdádat se – zbourat se
 Zakukat – umřít

Výběr ze slovníku Hacknutá čeština

Šikovná finta na výpočet procent

Máte-li z hlavy vypočítat 4% ze 75 dá to práci (*tedy aspoň mně*). Když si ale uvědomíte, že $x\% \text{ z } y = y\% \text{ z } x$ je to snadné. Přesněji vyjádřeno:

$$x \cdot \frac{y}{100} = y \cdot \frac{x}{100}$$

Pak stačí spočítat „inverzní, duální“ úlohu 75% ze 4, což snadno nahlédneme, že jsou 3. Když jsou obě čísla „nekulatní“, tak vám tento trik nepomůže.

z netu

Hippokrates by zaplakal

Říká mladý lékař staršímu kolegovi: „Těch chorob je tolik, jak je mám poznat?“

Zkušenější lékař se usměje a říká: „Přijde kuřák, řekneš mu, že to má z kouření. Ožralovi, že z chlastu. Přijde tlustoch, hodíš to na obezitu. U chcípáka na podvýživu. Když v práci dře nebo je sportovec, tak to prohlásíš za přetížení nebo přetřénování. Usedlému řekneš, že je to z nedostatku pohybu. Mladému, že jde o růstové problémy. Starému, že je to ve stáří normální. A co máš říci masožravým, vegetariánům, opáleným a neopáleným, to už snad chápeš sám, vždyť na co bys jinak měl ten čerstvý diplom. Vyúčtuješ si měření krevního tlaku a poplatky a hlavně mu nakonec předepíšeš hrst prášků od nejlépe platícího dealera. Když při tom bude remcat, že mu minule po těch práscích bylo hůř a že mu nepomáhají, tak mu řekneš, že lékař jsi ty a ne on, že musí něco vydržet, že začnou zabírat až po delším čase, že je určitě bral nepravdělně nebo že je asi zapíjel alkoholem a ať je určitě bere dál. Když bude hodně otravný, vyměníš mu je za prášky od druhého nejlépe platícího dealera, poznamenáš, že tyto už jsou ty vůbec nejlepší, že jsou ze Švýcarska, a budeš se u toho tvářit, jako bys mu je platil ze svého.“

Mladý: „No ale co když přijde zcela průměrný nekuřák?“

Zkušený: „No potom ho, podle své nálady, buď prohlásíš za hypochondra a vyhodíš ho hned, nebo řekneš, že je to psychosomatické, a přihraješ ho kamarádovi psychiatrovi.“

„Mladý: „Ale co když se ho ani potom nezabavím?“

Zkušený: „V takovém případě ho pošleš na kolečko odborných vyšetření. A máš od něj pokoj nejmiň na rok. A kdyby i to náhodou přežil a ještě se k tobě vrátil, už bude mít dávno jiné starosti, nevzpomene si ani, jak se jmenuje, natož aby tě otravoval, že chce nějakou diagnózu a léčbu.“

Mladý: „Díky za rady, nepochybně ze mne bude také výborný lékař.“

Řešení úlohy: Je to docela jednoduché. I když vlaky jezdily po 30 minutách, tak ten, co jel do Železného Brodu jel 10 minut po tom do Turnova. Důchodce, který čekal na první vlak, měl tedy šanci 2:3, že pojedou do Turnova a pouze 1:3, že se podívá do Železného Brodu.

A slovo závěrem

Víte, že přechod od lovu k zemědělství obohatil i naši mluvu? Měkčí a žvýkatelná strava během tisíciletí postupně změnila tvar i funkci zubů, které se postupně zmenšily. Proměnila se i spodní čelist. Ta u lovců a sběračů byla dlouhá, úzká a umožňovala silnější zkus, u zemědělců se zkrátila a rozšířila. A díky tomu se naučili vydávat i nové zvuky, včetně retrozubních souhlásek. Když chcete vyslovit „V“ nebo „F“, musíte se spodním rtem dotknout horních zubů. Takže lovci rozhodně neříkali „Franto, vezmi oštěp a vraž ho do něj“. Menší příjem bílkovin naopak z počátku způsobil menší vzrůst u zemědělské populace.

dle netu